

aanzet in die richting. Het is een belangrijke aanzet, waar we, met enige zin voor rechtvaardigheid, niet om heen kunnen.

M. Bouverne-De Bie

Van de Poel, J.W.E., Politie-overleg, van incident tot institutie, Gouda-Quint Arnhem, 1982

Dit werkje geeft een zeer goed gestructureerd en geschreven overzicht van het overleg in verband met de uitoefening van de politietaak, meer bepaald het overleg tussen de politie zelf, de burgemeester en de officier van justitie (het gaat hier uitsluitend over de Nederlandse situatie). Gewoonlijk sprak men over 'driehoeksoverleg'. Het gezag over de politie komt ruimschoots aan de orde. Het is namelijk van belang om te weten tot waar de bevoegdheid van bestuur en justitie zich uitstrekt. Uiteraard, alleen wanneer er duidelijkheid bestaat over de inhoud van de gezagsfunctie, kunnen de posities in het politie-overleg, en de wijze waarop het politie-overleg tot stand komt, worden bepaald.

De schrijver maakt een opdeling in vier periodes.

1. Politiewet van 1957, waarin geen regelingen betreffende politie-overleg vervat zijn.
2. Van contact tot overleg: 1957-1972.
3. Van incident tot institutie: 1972-1980. In deze periode ontbrandt juist de strijd om het gezag over de politie tussen het bestuur en het Openbaar Ministerie. Beide eisen het primaat, doch geen van deze claims wordt gehonoreerd. Bovendien ontstaat veel discussie over het feit of het overleg op provinciaal dan wel op lokaal niveau dient gevoerd.
4. Politie-overleg in de wet: 1980 tot heden. In het in 1980 gepubliceerde ontwerp van een nieuwe politiewet en in het in 1981 bij de Tweede Kamer ingediende wetsontwerp tot vaststelling van een nieuwe politiewet wordt het overleg tussen bestuur, justitie en politie op lokaal niveau geïnstitutionaliseerd. Blijft echter wel open, de discussie wie waar vertegenwoordigd is.

Schrijver zet zich af tegen regionalisering van het overleg en hij wil het dus volledig op lokaal niveau houden.

Een interessant werkje dus. Toch zijn wij de mening toegedaan dat een combinatie van lokaal en regionaal overleg mogelijk is. Coördinatie op regionaal vlak, kan het overleg op lokale basis, dat weliswaar het belangrijkste moet blijven, bijsturen in die zin dat voor bepaalde deelaspecten van het politiewerk de intensiteit en de wijze van optreden gelijkmatig ingericht moeten worden.

W. Bruggeman

Bovin, S., De Smedt, P. en Steens, R., De psychiatrische patiënt, serie Recht en Welzijn, Antwerpen, Kluwer, Van Loghum Slaterus, 1982, 400 blz.

Deze uitgave in de reeks 'Recht en Welzijn' geeft een overzicht van de *rechtspositie* van de psychiatrische patiënt. Dat dit aan een noodzakelijke behoefte beantwoordt lijdt geen twijfel. Het boek kwam tot stand in het kader van een hele werking van de Federatie van Vlaamse Simileskringen (vereniging van de familieleden

den van psychiatrische patiënten) die hiermee de bedoeling had een informatie te verspreiden over het ruime veld van de psychiatrie. Vanuit dit basishandboek wil de Federatie brochures schrijven in een taal die ontdaan is van al zijn juridische jargon.

Zoals elk boek in de reeks *Recht en Welzijn*, kiest de redactie de zijde van het individu in het rechtsbestel en wil naast informatie over de wetgeving de toepassing ervan in de praktijk kritisch toelichten.

Het boek omvat drie grote delen. Het *eerste deel* licht de *situatie* door van de psychiatrische patiënt als deelnemer aan het maatschappelijk verkeer. De lezer wordt er ingeleid in de her en der verspreide wetgeving over de bekwaamheid en de beschermingsstatuten die in ons burgerlijk recht te vinden zijn. De krankzinnigenwet (1850-1873) wordt behandeld in het licht van de rechtspositie van de gedwongen opgenomen geesteszieke: de hele aanvraagprocedure, de toezichts- en waarborgmaatregelen worden er duidelijk uiteengezet. Aspecten van rechtsbescherming krijgen ruime aandacht. In het *tweede deel* komt de *psychiatrische patiënt als zieke* aan bod. Naast een uitvoerig stuk over de vrijwillige opname (de verhouding patiënt-instelling en de rechtsbescherming van de patiënt in een open afdeling) worden de twee ontwerpen van wet betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke besproken en becommentarieerd. Het *derde deel over de sociale zekerheid* valt zeer juridisch-technisch uit: sociale voorzieningen, tussenkomsten in de kosten van gezondheidszorgen, procedurekwesties voor de realisatie van het recht op bestaansminimum worden tot in detail behandeld.

De grootste verdienste van dit boek ligt in het feit dat het een uitstekend naslagwerk is voor *iedereen* die met de problematiek van psychiatrische patiënt in aanraking komt. Het boek biedt echter nog meer. Naast de louter juridische begrippen en procedures laten de auteurs het niet na vaak fel van leer te trekken tegen de bestaande toepassing van de wetgeving in de psychiatrische inrichtingen. Het bezoek in tal van instellingen liet hen toe de verschillen tussen theorie en praktijk ervaringsgericht te benaderen. Het uitvoeringsreglement van de Krankzinnigenwet bijvoorbeeld voorziet een uitgebreid toezicht, dat ondanks een verouderde en formalistische aanpak heel wat waarborgen biedt voor de opgenomen patiënt. In de praktijk vindt men nauwelijks iets terug van deze 'wettelijke garanties'.

De auteurs wijzen ook op *frappante schendingen* van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens: de gedwongen opnameprocedure is strijdig met het artikel 6.

Tijdens het verblijf van de patiënt in een inrichting worden de grondrechten vaak met de voeten getreden, wat ook een schending van het verdrag uitmaakt. De meeste aandacht wordt besteed aan de *feitelijke rechteloosheid* waarin de psychiatrische patiënt zich bevindt: op het vlak van schenkingen en testamenten (p. 76), bij de toepassing van de sekwestratie (p. 151), de ziekenhuiswetgeving (p. 161), het beheer van de goederen (p. 183), de kollokatie en de rechtstreeks opgenomen open-afdelingspatiënt (p. 193). De auteurs suggereren dan ook een grondige parlementaire arbeid hieromtrent die verder gaat dan de besproken 'ontwerpen' waar, behoudens het formuleren van enkele fundamentele rechten, over de eigenlijke bescherming van de persoon gedurende de behandeling niet gerept wordt.

Het blijft echter niet bij kritiek alleen. Naast het ingaan op zeer concrete vragen en het geven van praktische tips aan de psychiatrische patiënt of zijn familie wordt gezocht naar oplossingen voor de rechteloze situatie van de patiënt. Op verschillende plaatsen in het boek stellen de auteurs de noodzaak vast van een soort *onafhankelijke klachten- of ombudsdienst*. Hierop zou de patiënt een beroep kunnen doen voor informatie over zijn rechten en plichten. Deze dienst zou zelf geïnformeerd en geraadpleegd worden over het nemen van eenzijdige beslissingen, kunnen optreden voor klachtenbehandeling op het niveau van de instelling en desnoods beroep doen op de gewone rechtbank wanneer de patiënt dit zelf niet kan. Wie zich geroepen voelt om daar werk van te maken kan niet buiten de lectuur van dit boek.

K. Timmerman